

עפ"ת 9055/06/17 - אולסיה -אווה בראון נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 9055-06-17 בראון נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט ערן קוטון
מערערת אולסיה -אווה בראון
נגד מדינת ישראל
משיבה

פסק דין

1. לפני ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (להלן: "**בית משפט קמא**") שניתן בגדרי פל"א 11119-05-16.

בהכרעת הדין הורשעה המערערת בביצוע העבירה שיוחסה לה בכתב האישום, עבירה של נהיגה בשכרות לפי סעיפים 62(3) ביחד עם 64ד(א) ו-39א לפקודת התעבורה [נוסח חדש], (להלן: "**פקודת התעבורה**") ותקנה 169א לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961. בהמשך נגזר דינה.

הערעור מופנה הן כלפי הכרעת הדין והן כלפי חומרת העונש שהוטל בידי בית משפט קמא.

כתב האישום

2. על פי עובדות כתב האישום שהונח לפני בית משפט קמא, בתאריך 2.4.16 בשעה 2:45, נהגה המערערת ברכב פרטי בהיותה שיכורה. בדגימת אוויר נשוף נמצא בגופה ריכוז של 910 מיקרוגרם אלכוהול בליטר אחד של אוויר נשוף.

ההליך בבית משפט קמא

3. המערערת כפרה במיוחס לה, אם כי לא כפרה בנהיגה ובאמינות המכשיר אשר באמצעותו נקבע ריכוז האלכוהול. עיקר המחלוקת בבית משפט קמא נסב על אמינות הבדיקה שבוצעה, שכן לטענת המערערת עובר לביצוע הבדיקה שתתה מים ונטלה תרופה כנגד אלרגיה ממנה היא סובלת.

4. בבית משפט קמא התנהל הליך הוכחות בו העידו מטעם המשיבה מתנדבת משטרתית (להלן: "**המתנדבת**") שערכה דוחות פעולה ודוח עיכוב, מתנדב משטרתית שהיה שותפה של המתנדבת (להלן:

"המתנדב" וערך דוח, ושוטר שביצע את בדיקת הנשיפה (להלן: "הבודק").

המערערת העידה להגנתה ולא ראתה לנכון לזמן עדים נוספים לתמיכה בטענות הגנתה.

פסק דינו של בית משפט קמא

5. בהכרעת דין מקיפה, מפורטת ומנומקת כדבעי, החליט בית משפט קמא להרשיע את המערערת בביצוע העבירה שיוחסה לה. בית משפט קמא התייחס לטענות ההגנה השונות ובהן, קשר עין שהיה לשוטרים השונים עם המערערת עד שלב ביצוע הבדיקה, מספר כוסות היין ששתתה המערערת עובר לבדיקה, טענתה לפיה פנתה לחדר השירותים תוך שתיית מים ונטילת תרופה בטרם ביצע הבדיקה, וטעות סופר שהובהרה בדוח שערכה המתנדבת ביחס לשעת ההגעה לתחנת המשטרה.

כן התייחס בית משפט קמא למהימנות גרסת המערערת בדבר מספר כוסות היין ששתתה עובר לבדיקה, בדבר מידת שכרותה, בדבר צרכיה בתרופה הנטענת בעת התפתחות תסמיני אלרגיה, ובדבר טענתה לפיה במהלך ההמתנה לבדיקה שהתה בחדר השירותים, שתתה מים ונטלה תרופה.

לסופה של בחינה, דחה בית משפט קמא את גרסת המערערת בהעדיפו ללא עוררין את גרסת השוטרים השונים (לרבות המתנדבים) אשר היו בקשר עם המערערת והבהירו כל אחד בתורו כי היא לא שהתה בחדר השירותים עובר לבדיקה ולכן אף לא שתתה מים ונטלה תרופה. בית משפט קמא דחה כבלתי מהימנה את גרסתה של המערערת ונימק הכרעתו בנימוקים רבים המבוססים על סתירות שניכרו בגרסת המערערת, על נתונים מעוררי תמיהה בגרסתה, ועל התרשמותו מן הנפשות הפועלות וגרסאותיהן (ראו פסקאות 15 עד 24 להכרעת הדין).

6. בגזר דינו עמד בית משפט קמא על חומרת העבירה בה כשלה המערערת, על נסיבות ביצועה, על הערכים המוגנים ועל מדיניות הענישה הנהוגה. בסופו של יום גזר בית משפט קמא על המערערת את העונש כדלקמן - קנס בסך 2000 ₪ לתשלום בעשרה תשלומים שווים ורצופים; פסילה מלנהוג ו/או מלקבל ו/או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 31 חודשים בפועל בניכוי 30 ימי פסילה מנהלית; פסילה מלנהוג ו/או מלקבל ו/או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 8 חודשים על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא שהמערערת לא תעבור אותה עבירה בגינה הורשעה ו/או נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים ו/או נהיגה בפסילה; פסילה מלנהוג ו/או מלקבל ו/או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 2 חודשים על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא שהמערערת לא תעבור את אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה; מאסר על תנאי לתקופה של 4 חודשים שלא תעבור בתוך 3 שנים עבירה של נהיגה בשכרות ו/או עבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים ו/או נהיגה בפסילה; חתימה על התחייבות כספית בסך 10,000 ₪ למשך 3 שנים להימנע מביצוע עבירה של נהיגה בשכרות ו/או נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים ו/או נהיגה בפסילה, או 20 יום מאסר בהיעדר חתימה.

הערעור

7. המערערת ממאנת להשלים עם הכרעת דינו של בית משפט קמא ולגשתה יש להתערב בקביעותיו העובדתיות, המיוסדות על מסקנות ולא על התרשמות בלתי אמצעית מן העדים. מכאן לגשתה אין יתרון לערכאה הדיונית על פני ערכאת הערעור.

בהודעת ערעור ארוכה ומפורטת התייחסה המערערת אל הפגמים והפרכות בראיות שהוגשו לבית משפט קמא ובעדויות שנשמעו לפניו. לטענת המערערת לא ניתן היה להשתית ממצאים לחובתה על גרסאות השוטרים השונים נוכח הסתירות שניכרו בהן, הן בדבר שעת הגעתם לתחנת המשטרה, הן בדבר שמירה על קשר עין עמה בהיותה בתחנה, והן בדבר השאלה אם שתתה מים ונטלה תרופה עובר לבדיקה.

לחילופין בלבד ביקשה המערערת להתערב בעונש שנגזר עליה אשר לשיטתה הוא עונש חמור ומחמיר, נוכח נסיבותיה האישיות, היותה מפרנסת יחידה לשני ילדים ונוכח הצורך הרב ברישיון נהיגה בהיותה עובדת עד שעה מאוחרת מאוד במסעדה המרוחקת ממקום מגוריה.

8. בדיון שהתקיים חזר ב"כ המערערת על האמור בהודעת הערעור ונימוקיה. ב"כ המערערת טען בהודעת הערעור כל שניתן לטעון לזכות מרשתו בהדגישו שלוש סוגיות בהן לדידו טעה בית משפט קמא. ראשית, בשאלה האם המערערת שתתה מים ונטלה תרופה קודם לביצוע הבדיקה. שנית, בשאלה האם ניתן להרשיע את המערערת בעבירת שכרות בגין הכשלת הבדיקה עקב שתיית מים בניגוד להוראות השוטרים. שלישית, בשאלה האם השוטרים היו בקשר עין עם המערערת טרם ביצוע הבדיקה.

נוכח טיעונו ביקש ב"כ המערערת לבטל את הכרעת הדין ולהורות על זיכוי מרשתו. עוד נטען כי הנחיות השוטרים שלא לשתות ולא לאכול, אינן מבוססות על הוראת חוק והן אף מנוגדות לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. למעלה מכך הוזכר שבענייננו הורה אחד השוטרים למערערת שלא להקיא. לגישת ב"כ המערערת יש לברר קודם כל האם דרישות אלו הן חוקיות.

9. אשר לגזר הדין, נטען כי המערערת היא אם חד הורית נעדרת מקצוע קבוע. המערערת עובדת בעבודות מזדמנות וזקוקה היא לרישיון הנהיגה על מנת להגיע למקומות עבודה מרוחקים. לשאלת בית המשפט, אמר ב"כ המערערת, כי הגבר אשר היה ברכבה של המערערת עת עוכבה הוא בן-זוגה של המערערת אך גם הוא מתפרנס מעבודות מזדמנות ונתון בחובות. לא ניתן להביא בחשבון את סיועו הכלכלי לתא המשפחתי, בפרט שאינו מחזיק ברישיון נהיגה.

10. מנגד ביקשה המשיבה לדחות את הערעור על שני ראשיו.

לטענת המשיבה הכרעת הדין מבוססת על ממצאי עובדה שנקבעו בידי בית משפט קמא גם נוכח התרשמותו הבלתי אמצעית מן השוטרים ומן המערערת. כן טענה כי העונש שהוטל על המערערת אינו מחמיר עמה כל עיקר. נוכח חומרת העבירה בה כשלה המערערת ופסיקת בתי המשפט העונש אף נוטה לקולא.

11. אשר להכרעת הדין, הפנה ב"כ המשיבה להלכה הקובעת שערכאת הערעור לא תיטה בנקל להתערב בממצאי מהימנות שקבע בית המשפט הדיוני. בהקשר זה, בניגוד לאמור בהודעת הערעור, אין מדובר בהסקת מסקנות ממסמכים, אלא בהתרשמות בית משפט קמא מן העדים שהעידו לפניו. הדברים נכתבו מפורשות מספר פעמים בהכרעת דינו של בית משפט קמא, עת נקבעו ממצאי מהימנות. הכרעת הדין סדורה, מנומקת והגיונית. טענות המערערת בכללותן נבחנו לעומקן.

אשר להכשלת בדיקת השכרות באמצעות נטילת התרופות, צדק בית משפט קמא בקבעו שיש לראות בכך סירוב. אם לא כן, כל אדם עשוי לאכול או לשתות על-מנת להכשיל את הבדיקה. נטען כי אין צורך שהאזהרה בדבר הכשלת הבדיקה תכלול אף את ה"סנקציה" האפשרית, שרק בעקבותיה תיחשב ההכשלה כסירוב. חשוד הנלקח לבדיקה ונאמר לו מאלו פעולות עליו להימנע, אמור להבין לבד את משמעות הכשלת הבדיקה ואת השלכותיה. אין מדובר רק בהפרעה או באי-ציות לשוטר, אלא בסירוב על כל המשתמע ממנו. על כל פנים, גם אם יתקבל הערעור בהקשר זה, אין בכך כדי לשנות את התוצאה ואת ההכרעה אליהן הגיע בית משפט קמא.

12. אשר לעונש, נטען כי פסילת המינימום בעבירה בה הורשעה המערערת עומדת על 24 חודשים. כמות האלכוהול שנמצאה בגוף המערערת היא גבוהה באופן חריג. כיון שכך העונש שהוטל על המערערת אינו חורג לחומרא באופן המצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

דין והכרעה

13. בחנתי את הנתונים שלפני ושקלתי עניינה של המערערת.

14. בניגוד למערערת סבורני כי ממצאי העובדה שנקבעו בידי בית משפט קמא, מבוססים בין היתר על התרשמותו הבלתי אמצעית של בית משפט קמא מן המעורבים השונים. בית משפט קמא ציין מפורשות כי הבודק שערך את הבדיקה הותיר בו רושם מהימן וכן מצא הסבר הגיוני וסביר לטעות הסופר בדבר שעת ההגעה לתחנה, טעות בה חטאה המתנדבת. לעומת זאת, מצא בית משפט קמא את גרסת המערערת בלתי מהימנה ולא משכנעת. בית משפט קמא פירט ארוכות את הקשיים השונים בגרסת המערערת אשר לדבריו מחלישים את גרסתה, לרבות אי הבאת ראיות מתבקשות אשר היה בהן לתמוך בגרסתה. כך אף בכל הקשור לכמות האלכוהול שצרכה עובר לבדיקה. בעוד המערערת העידה כי שתתה כוס יין אחת בלבד, מן הראיות (הכוללות גרסאות אחרות שמסרה המערערת) עלה מפורשות כי שתתה לכל הפחות שתי כוסות יין.

15. בית משפט קמא קבע ברורות בפסקה 28 להכרעת דינו -

"הנאשמת לא הוכיחה במידה הנדרשת ממנה בהליך זה ולטעמי לא הוכיחה כלל, כי שתתה מים ותרופה בתחנת המשטרה עובר לבדיקת הנשיפה. גרסתה זו נסתרה על ידי השוטרים שבעדותם נתתי אמון מלא, בעוד שבעדות הנאשמת בהקשר זה לא נתתי כל אמון, זאת, לאור הסתירות הרבות שנתגלו בה ואמרתה המפורשת בהודעתה במשטרה לפיה לא הכניסה דבר לפיה מרגע שעוכבה ועד לביצוע

הבדיקה".

16. בערעורה על הכרעת הדין מבקשת המערערת למעשה לחלוק בעיקר על ממצאים עובדתיים וממצאי מהימנות שנקבעו בידי בית משפט קמא. הלכה עמנו לפיה בית משפט של ערעור לא יטה להתערב בממצאי עובדה וממצאי מהימנות שנקבעו על ידי בית המשפט הדיוני. הטעם לכך נעוץ בכך שלערכאה הדיונית יתרון ממשי באשר היא שומעת את המעורבים השונים ומתרשמת מכולם באופן בלתי אמצעי.

די להזכיר לעניין זה את האמור בע"פ 4327/12 פלוני נ' מדינת ישראל (5.6.13) -

"הלכה מושרשת היא כי לא בנקל יתערב בית משפט של ערעור בקביעות מהימנות וממצאים עובדתיים של בית משפט קמא. הנחת המוצא היא כי ערכאת הערעור, חסרה את הכלים להתרשם באופן בלתי אמצעי מהעדויות שנשמעו בפני הערכאה הדיונית, ומסקנותיה מתבססות, ככלל, אך על החומר הכתוב המונח לפניה (ראו, מבין רבים אחרים, ע"פ 6908/10 דוד נ' מדינת ישראל (2.1.2013); ע"פ 2661/12 פלוני נ' מדינת ישראל (19.11.2012); ע"פ 12/60 עמר נ' מדינת ישראל (7.11.2012))."

17. להלכה זו מספר חריגים בהם הרציונל העומד בבסיס ההלכה נחלש או כלל אינו מתקיים (להרחבה, ראו: גבריאל הלוי, **תורת דיני הראיות** (כרך ד, 2013) בעמ' 819-806; גבריאל הלוי, **תורת הדין הפילי** (כרך ד, 2011) בעמ' 104-92; עמנואל גרוס, "חקר האמת והביקורת השיפוטית - התערבות של ערכאת ערעור בממצאי עובדה: עיון נוסף", **ספר גבריאל בך** (בעריכת דוד האן, דנה כהן-לקח ומיכאל בך, 2011) 225).

18. בענייננו טענה המערערת כי הכרעת הדין נסמכה בעיקרה על מסמכים מהם ניתן להסיק מסקנות ועל ניתוחם. בנסיבות אלו לדידה אין עדיפות לערכאה הדיונית שכן מדובר בראיות אובייקטיביות. בטענה זו קיימת מידה מסוימת של צדק, ברם, כפי שהובהר לעיל, נדבך מהותי בהכרעת דינו של בית משפט קמא הוא התרשמותו הבלתי אמצעית מחוסר מהימנותה של המערערת ומנגד ממהימנות אנשי המשטרה. בהקשר זה לא ניתן לומר כי עניינה של המערערת בא בקהלם של המקרים החריגים המצדיקים התערבות ערכאת הערעור בממצאי עובדה ומהימנות. בית משפט קמא התרשם מן העדים באופן בלתי אמצעי, ניתח את העדויות ועימת אותן עם יתר הראיות שהובאו לפניו. כן דחה את גרסת המערערת ונימק עמדתו באופן מפורט ומשכנע. לסופו של יום הגיע בית משפט קמא למסקנה מבוססת המעוגנת היטב בראיות.

19. בכל הקשור לעונש שנגזר על המערערת סבורני כי גם בהקשר זה יש לקבל את עמדת המשיבה.

20. אין צורך להכביר מילים בדבר הסכנה הרבה הרובצת לפתחו של מי שנוהג בשכרות. אף מתחם העונש ההולם את האירוע הוא נכון וראוי ומתיישב עם מדיניות הענישה הנהוגה.

21. די להזכיר את האמור ברע"פ 7363/16 סטניסלב נ' מדינת ישראל (25.10.16) -

"מדובר בעבירה אשר התוצאות האפשריות שלה הן קשות ביותר, המחייבת ענישה הולמת (ראו בעניין זה ע"פ 7066/13 אלמליח נ' מדינת ישראל, פסקה 85 לפסק דינו של השופט א' שהם (22.12.2015); ע"פ 4498/14 גרידיש נ' מדינת ישראל, פסקה 64 (13.5.2015); ע"פ 2163/07 סעת נ' מדינת ישראל, פסקה 9 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן (17.10.2007))."

כן נאמר ברע"פ 2829/13 מוריאל נ' מדינת ישראל (29.4.13) -

"לגופו של עניין, מן הראוי לחזור על דברים שנאמרו על-ידי לא אחת, כי נהיגה בשכרות הינה אחת מן הסיבות המרכזיות לגרימתן של תאונות דרכים, דבר המסכן את שלום הציבור ופוגע בביטחונם. אשר על כן, מדיניות הענישה בעבירות אלה, מחייבת את בית-המשפט לנהוג ביד קשה בנהגים שיכורים - תהא רמת האלכוהול בדמם, אשר תהא (ראו, לעניין זה, רע"פ 861/13 פנאדקה נ' מדינת ישראל (6.2.2013); רע"פ 3343/04 נפתז' נ' מדינת ישראל (16.5.2004)). אשר על כן, לא בכדי בחר המחוקק להגביל את שיקול דעתו של בית-המשפט, בקובעו בסעיף 39א לפקודת התעבורה עונש פסילה מינימלי, בגין הרשעה בעבירה של נהיגה בשכרות."

22. בית משפט של ערעור אינו נוטה להתערב בעונש שהטיל בית המשפט הדיוני אלא אם נתגלתה בגזר הדין טעות מהותית הדורשת תיקון או אם העונש שהוטל חורג באופן ממשי מרמת הענישה הנהוגה. במקרה דנן סבר בית משפט קמא כי ענישה בדמות מאסר (לרבות מאסר מותנה) היא הענישה הראויה אך נמנע מלהטיל על המערערת עונש מאסר לריצוי בפועל מנימוקיו שפורטו בגזר הדין. בנסיבות אלה ברי כי בית משפט קמא לא החמיר עם המערערת.

23. נוכח חומרת האירוע בו עסקינן, נוכח הסכנה הרבה שיצרה המערערת לעצמה עת נהגה שיכורה בדרגה העולה על הדרגה הקבועה פי שלוש ויותר, הסכנה שיצרה גם לבן זוגה שישב לצדה (וככל הנראה היה בגילופין), והסכנה הרבה שיצרה למשתמשי הדרך בשעת לילה מאוחרת ביותר, איני סבור כי יש בעונש שנגזר על המערערת משום החמרה.

בהתחשב במדיניות הענישה הנהוגה אף ניכרת בעונש הקלה, בפרט שהמערערת לא נטלה אחריות על מעשיה הנפסדים ולא ניתן היה להקל עמה באותה הקלה לה זוכה מי שמודה, נוטל אחריות, מתחרט וחוסך זמן שיפוטי יקר. באספקלריה זו, איני סבור כי בית משפט קמא החמיר עם המערערת כלל ועיקר אלא התחשב בכל נתונה ונסיבותיה האישיות תוך הטלת עונש מאוזן וראוי.

24. בהינתן כל האמור לעיל, לא מצאתי עילה המצדיקה התערבות בהכרעת דינו של בית משפט קמא, קל וחומר בגזר הדין. משאלו פני הדברים סבורני כי יש לדחות את הערעור על שני חלקיו.

כיון שכך אף בטלות החלטות בדבר עיכוב ביצוע רכיבים שונים של גזר הדין שניתן בבית משפט קמא.

25. נוכח התוצאה אליה הגעתי, לא מצאתי לנכון להידרש לטענות הצדדים בדבר ההשלכות שיש להכשלת בדיקת הנשיפה ולחוקתיות הוראות השוטרים.

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן בהיעדרם.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותוודא קבלתו.

ניתן היום, כ"ב תמוז תשע"ז, 16 יולי 2017, בהעדר הצדדים.